

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 22.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal 16.— | nyolczad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A tanítónőkérdés.

A kérdések korát eljük. Egymást kergeti a sok kérdés. Ezek között ma a szociális kérdés mellett a legtöbbit emlegetett s a legtöbbször megoldott, de örökké megoldatlan a nőkérdés, melynek hajtása a *tanítónőkérdés*.

E kérdésről ismét sokat beszélnek a lapok. Sőt «behatóan» is tárgyalják már t. i. annyiban, amennyiben ez a két fogalom: «napisajtó és beható» egymás mellé állítható.

Ki hozta ezt a kérdést napirendre? kérdi az olvasó. Gondolom, senki. Ez a kérdés állandóan napirenden van, amióta a tanítónők elhelyezése, kenyérhez juttatása olyan nehéz feladat; sőt a képzett tanítónők rendkívül nagy számára nézve lehetetlen, megoldhatatlan feladat.

Az u. n. kulturigények nagyarányú megszaporodása az értelmiség körében egyre jobban nehezíti, ritkábbá teszi, illetőleg késlelteti a családalapítást. Az értelmiség körébe tartozó, vagy oda feltörekvő nők jövőjüket, ha csak nem vagyonosak, csak kivételesen tudják biztosítani a férjhezmenés által. Előzőnlük tehát a kenyérkereső pályákat, köztük elsősorban a nevelői pályát, mely egyrészt a női természetnek a legmegfelelőbb foglalkozás, másrészt még mindig legbiztosabb kenyeret adó pályája a nőnek. Már t. i. annak, aki a mai túltermelés mellett álláshoz tud jutni.

Am a túltermelés egyre fokozódik. Az állás-hoz jutás esélyei egyre rosszabbodnak. Ma már átlag 4—5 év szükséges ahhoz, hogy az okleveles tanítónő álláshoz jusson. A tanítónőkérdés tehát lényegében kenyérkérdés, a nagy szociális problémának része.

Ezért van és marad állandóan napirenden. Hogy egyszer többet beszélünk róla nyilvánosan, mint máskor, ezt csak az a körülmény okozza, hogy olykor-olykor alkalmi okok adják magukat elő, melyek a nyilvánosság organumainak figyelmét felkeltik. Ilyen alkalmi ok ez idő szerint az

a fiumei határozat, mely a férjhez menő tanítónőt állásáról való lemondásra akarja kényszeríteni.

Ellőttünk ime a kérdés: megmaradjon-e a tanítónő állásában, ha férjhez ment, vagy pedig férjhez menetele foglalja magában az állásról való lemondás tényét?

A pro és contra-érvek és jelszavak részletes felsorolásától és bírálatától ezúttal tartózkodunk. Csupán a legfőbbekre mutatunk rá mintegy bevezetésekül az esetleg kifejlődő eszmecserének és állásfoglalásnak.

Akik a férjhezmenést illetőleg a férjhezmenés után az állás megtartását védik, azt mondják, hogy nem szabad a nőt ily módon a férjhezmeneteltől visszatartani. — A családi állapot, az anyaság a nőt jobb nevelővé teszi: a férjes tanítónő anyai érzelmeit, hivatása körébe is átviszi. Nem családi állapotát, hanem munkáját kell nézni az embernek. Az érvényesülés útjának elzárása a családi állapot változtatása miatt az egyenlőség elve ellen van. Igazságtalan. Erkölesileg kifogás alá eső. És társadalmi, sőt nemzeti szempontból is veszélyes, mert kevésbíti a most is kevés házasságok számát.

A lemondást sürgetők főbb ellenvetései ezek:

A tanítónőkérdés kenyérkérdés. A kereseti alkalmaknak minél szélesebb körre való kiterjesztése a közszolgálat terén: a javak igazságosabb megosztásának egyik ténye. A tanítónőkérdésben ez az irányadó elv, melynek következménye, hogy első sorban azoknak kell tanítónői állást juttatni, akiknek nincs más existenciájuk. Aki férjhez megy, annak van existenciája. Van egy darab kenyere. Társadalmi igazságtalanság neki még egy olyan darab kenyeret adni, amit egy olyantól kell elvenni, illetőleg elvonni, akinek az élet terített asztaláról ezen elvonás után semmi sem jut.

Ez az igazságtalanság megbosszulja magát a munkaadón; mert a férjes tanítónők egészben gyengébb, kevesebb értékű munkát végeznek,

mint a férjhez nem menők és mert emezeket a meliözes nyomorba, a nyomor gyakran bünbe kergeti.

Sok kitűnő tanítónő van a férjes tanítónők között is. Am a tapasztalat mégis csak azt igazolja, hogy a férjes tanítónők többsége nem képes a feleség, a háziasszony, az anya és tanítónő kötelességeit úgy elvégezni, hogy e kötelességek egyike háttérbe ne szoruljon. A megosztott erőből rendszerint a közszolgálatra fordított a kevesebb. A tanítónő elsősorban nő, feleség, anya: mert a természet parancsolja, hogy ez legyen. Akit tehát a családi állapota arra képesít, hogy a természet parancsoló szavát követi, az mondjon le a közszolgálatról. Biztosítanak azután neki szolgálati éveinek megfelelő nyugdíjat avagy végkielégítést. Biztosítassék neki esetleges özvegyiségére újból való alkalmaztatás nyugdíjjogosultsággal stb., de engedje át a teret más társának.

E sorok írója is ezt vallja.
Győr.

Ember János.

A népiskola a népjólét fejlesztésének szolgálatában.

(Folytatás.)

Az elmondottak már abból a szempontból is figyelemre méltók, mert ha a szülők tapasztalják, hogy gyermekeik tanulásának ők is hasznát vehetik, akkor bizényosan nem fogják ki minden esélyességért gyermekeiket az iskolából. Így például az olvasás, írás mesterségét úgy lehet a gyakorlati életre értékesíteni, hogy megtanítja az iskola a gyermeket a házi bevételek, kiadások, eseléd bérének mi módon való följegyzésére, az apróbb levelezésekre, a legszükségesebb polgári ügyiratok elkészítésére, a pénz- az adónemekre, különböző kéziratok olvasására. Alig van tudomány, melyet a nép többre becsülne, mint a számolást, és ez nagyon természetes, mert ez úgyszólván a mindennapi kenyérrel ér fel. Semmi sem emeli jobban a szülők előtt a tanító tekintélyét, mintha az iskolásgyermekek jól tudnak számolni, különösen pedig, ha a fejbeli számolásban otthonosak. Ők ugyanis, t. i. a szülők, sok esetben, különösen falun, járatlanok lévén a számolásban, rendszeren gyermekeikre szorulnak s tőlük kérnek fölvilágosítást. Az iskola tehát nagy súlyt fektessen úgy az írásbeli, de különösen a gyors és biztos fejbeli számolásra. Ez már azon okból is sokra becsülendő, mert nagy alaki képzőerővel bír s a lelki tehetségek összhangzó fejlesztésére alkalmasnak mutatkozik. A példák által, melyek a mindennapi életből veendő, megismerkednek a gyermekek az élet szükségleteivel, a különféle mértékek- és pénznemekkel.

Harmadik fontos teendője a népiskolának a népjólét előmozdítása szempontjából, hogy az ifjúságot a keresztény takarékoság erényére

tanítsa, nevelje. Mire tanítsa evégből az iskola az ifjúságot? Arra, hogy aki takarékos a pénzzel, az tőkét gyűjthet, gazdag ember lehet; aki takarékos az idővel, az sok dolgot végezhet, kötelességeit híven, pontosan teljesítheti; ki takarékos egészségével, hosszú életű lesz s nem fogja ismerni a patikát.

A takarékoság szellemének át kell hatnia az ember egész lényét, hogy minden dolgában az legyen tettének mozgatója. Nagyszerű vezérelv ez, az élet tengerén biztos kalauz. Példával is szolgálhatunk a gyermekeknek, még pedig magának az Údvizítőnek példájával, ki az elhullott kenyérmorzskákat, hogy el ne vesszenek, összeszedette tanítványaival. A takarékoság erényeinek terjedését szolgálják az úgynevezett iskolai takarékpénztárak is. A praktikus angol nemzet a takarékpénztár intézményét a hadseregnek is fölállította és bámalya tapasztalják, hogy a katonák csekély zsoldjukból is jelentékeny összegeket tudnak megtakarítani. Gondolni a jövőre! Ezt kell az ifjúság szívevéreztetni. Továbbá a takarékos ember gyakorolhatja szíve nemesebb érzelmeit, midőn a nyomor enyhítéséről van szó, áldozhat hazafias célokra, segítheti a szűkölködőket. Nálunk a fényűzés, az élvezethajhászás elnyel mindent, fölszív s fölemészti minden erőt és csak romokat hagy maga után vagyonban és erkölcsökben. Az urnatnamság egész szenvedélyé vált, melynek szedelges és megbízhatatlanság lett a következménye. Mainapság már ott állunk, hogy az egyszerű parasztesaládok is uraskodnak. A lányok seiyemben, bársonyban járnak. A legszegényebb is úgy akar öltözködni, mint akinek módja van hozzá. A takarékoság elvére nagyon szükséges tehát a leányokat megtanítani. A fényűzést a nők találták ki, ők kényszerítik férjüket erején is túl költeni.

Általában törekedjek az iskola uraikodóvá tenni ama nézetet, hogy az ember becsé saját magában van. Amily serényen kell, hogy buzdítsa a tanító az ifjúságot a pénz megbecsülésére, a takarékoságra, ép úgy óva intse a végiettől, a zsugori fősvényeségtől. Eszköz legyen az, amellyel a boldogulhatás, az előbbrejutás föltételeit megszerezhetjük, de ne legyen soha cél, melynek pusztá birhatásáért föláldozzuk jobb érzésünket.

Ültesse és fejlessze nagyvá az iskola az ifjúságnak a szívében a szorgalom erényét, mert a jólétnek és a földi boldogságnak ez egyik alapja.

Minden, ami a világon évezredek óta emberek által alkotott szép, nagy és dicső dolog létezett, a szorgalmas munka eredménye volt. A munka nagy, szent eselekvés! Isten áldása kíséri a becsületes munkásságot. Tartozó kötelesség magunk a baha és Isten iránt. Az állam is addig virágzik, míg az állampolgárok dolgoznak. Ahol a renyheség úti föl tanyáját, ott romlás, pusztulás következik be. Tanítsa meg

az iskola az ifjúságot arra, hogy a szorgalom, kitartás által kivívott siker, ez a minden földi kincsnél többet érő gyönyörűség, a restekre nézve ismeretlen boldogság, ez csak a szorgalmas, munkás ember életének jutalma. Tanítsa meg az iskola a gondjaira bizott gyermekeket arra, hogy a restség az ördög párnája; hogy a tétlenkedő, lusta ember lelke nem jó, nem beesületes dologban működik, hanem a gonoszságban. Vesse az iskola a gyermek szívébe azt a nagy, szent igazságot, hogy mindenki tartozik dolgozni. A gazdagság nem ment föl ettől senkit. Magasztos példát nyújt az ifjúságnak a magyar történelem gróf Széchényi István személyében, ki gazdag volt, mégis a munkának szentelte életét. Dolgozott mint egy napszámos reggeltől estig, dolgozott szakadatlanul a hazáért, nemzete ügyéért. Tanulja meg a gyermek, hogy a háza, a szeretett édes háza, mely szült, mely hajúval betakar, minden gyermekétől munkát kíván. Tanulja meg továbbá az ifjúság, hogy egy útkaparót, vagy szegény napszámost, ha szorgalmasan végzi dolgát, csak oly tisztelet vesz körül, mint az állambölcset, vagy a munkában görnyedő tudóst. A szorgalomhoz még egy igen nevezetes tényező tartozik: a kitartás. Ne már holnapra tartson a szorgalom, hanem tovább is, állandóan egész életen keresztül. Az ily munkásság árasztja az áldást mindenfelé, az ily élet boldogító. Vessük a gyermekek szívébe azt a nagy igazságot, hogy egy kicsit ma, egy kicsit holnap, de mindig haladni: ez a siker titka. Nagyon fontos továbbá, hogy az iskola a leányokkal megkedveltesse a szorgalom és munkásság erényét, mert a családi életben a nő szorgalma megkészserezi a vagyont. A munkás, házias nő igazán megteremti a boldog paradicsomot. Végül tanulja meg az ifjúság, hogy hazánk sajátos helyzetéből folyólag csak egyetlenegy biztos eszköz van, mellyel nemzetünk az újabb ezredévet is diadalmasan megfuthatja: ez a szorgalom, a kitartó munkásság elterjesztése. Dolgozunk kell sokat, többet, mint apánk. Szorgalommal, munkával tarthatjuk meg a földet és a szellemi fennsőbbiséget, melyeket őseink vérrükkel, hős küzdelmükkel megszerezték.

Minden örömünk, minden boldogságunk csupán ezen egy fogalomban összpontosul: egészség. Jólét, vagyon, fényes tehetség, hírnév, dicsőség: semmit sem érnek egészség nélkül. Százszor hangsúlyoztatott igazság, hogy egészséges lélek csak egészséges testben lakozhatik. Elérkezett végre az ideje, hogy komolyan foglalkoztassuk e kérdéssel az ifjúságot. Nagyon szükséges az ifjúság fülébe harsogni: ápolj egészségedet, mert elpusztulsz. Egészségtudományra oktatni az ifjúságot ép oly nagy fontosságú cselekedet, mint a honzserelem tüzeit élesíteni. Az elsatnyuló nemzedéket féltetaszítják az erősek; a beteg, csenevész ember nem bír haladni a korrallal, elmarad, elsovad, elhervad. Mire tanítsa meg tehát az iskola az ifjúságot? Első sorban a helyes

táplálkozásra. Miből áll ez? Etelből, italból és levegőből. Életünk legfőbb szüksége tehát, hogy e három dologra ügyeljünk. A két utóbbit könnyű megválasztani, mert a legszegényebb embernek is módjában áll jó vizet és jó levegőt élvezni, mivelhogy e két nagyfontosságú életető anyag ingyen adatik. A tápszereket illetőleg a gazdagok némi előnyben vannak; arra tanítsa meg tehát az iskola az ifjúságot, hogy tápláléka tiszta, egészséges, izletes legyen. Így a szegényes étel is egészségére szolgál. Szerettesse meg továbbá az iskola az ifjúsággal a levegőt, hasson oda, hogy az ifjúság, ha szabad e kifejezéssel élnem: legyen bolondja a szellőztetésnek.

Nagy fontosságú teendője az iskolának ezzel kapcsolatban, hogy az ifjúság szívében a mértékletesség erényét meggyökereztesse s azt épölje.

Az alkohol élvezésének s különösen a pálinka ivásnak rettenetes következményeire való kitanítása az ifjúságnak s annak megutáltatása egyike a legszebb, legnemesebb feladatoknak a mellyel a népiskola a nemzet anyagi és erkölcsi jólétét munkálja.

Az alkohol a legsúlyosabb, a legveszedelmesebb, legkétségbejítőbb csapása az emberiségnek, mert az alkoholizmus magával vonja a legkülönbözőbb testi és erkölcsi bajok egész tömegét. «Munkakerüléshez, csavargáshoz és fajtalankodáshoz való hajlandóság, az erkölcsi érzés tompulása, a szellemi erők gyengülése a jellemvonások, melyekkel oly gyakran találkozunk az iszákosok gyermekeinél — mondja Morel.

Óvja az iskola az ifjúságot az alkohol élvezésétől, a koresmától, az éjjeli csavargástól, a melyek útjai: az alkoholizmusnak s a nyomában járó iszonyú pusztulásnak. A példa legjobban megragadja az ifjúság lelkét s a legmaradandóbb nyomokat hagyja maga után.

Állítsuk tehát az ifjúság elé a józan és az iszákos ember életét s vonjunk párhuzamot a kettő között s vonassuk le a tanúságot az ifjúsággal. Természetes azonban, hogy az iskola az alkoholizmus elleni küzdelmében csak úgy mutathat fel eredményt, ha maga a tanítóóság jó példát mutat s a társadalom és a törvényhozás is közremunkálódik azon nagy harcban, melyet az alkoholizmus ellen folytatnunk kell. Van továbbá még egy tényező, amelynek szintén nagy befolyása van az egészségre s ezzel kapcsolatban a nemzeti jólétre, t. i. a kellemes otthon.

Ez az a kis zug, ahol az ember a fejét lehajtja, a szobácska, melyben gondolataink szárnyakat nyernek, mely tanúja örömeinknek, bánatunknak, egyszóval lakásunk, hajlékunk, mely válhatik boldogságunkká, vagy sorvasztó börtönünké. Nagy fontossággal bír ama kérdés, hol és hogyan laknak az emberek.

Nemzetek boldogsága függ ettől. Fájdalom, e részben édes hazánk szomorú állapotokat mutat. A mi népünk nagyon pusztul. A statisztika

bizonyítja, hogy a kis gyermekek halandósága igen nagy. Fel van tüntetve, hogy hazánkban az átlagos életkor igen alacsony, azaz nagyon rövid életűek az emberek. Nálunk a hetvennyolevan éves emberek már ritkák, kilencven-száz évig alig él valaki. Az ötven-hatvan éves koruak már vén emberek. És az okokat vizsgálva oda lyukad ki a dolog, hogy e nemzeti szerencsétlenségnek egyik fő okozója a rossz lakás, az egészségtelen otthon. Szegénység, nyomor nem oly rossz hatásúak, mint az egészségtelen lakás. Táplálkozzék valaki a leg-egyszerűbben, éljen kenyéren és vizen: vidor lehet, kellemesen érezheti magát. Ellenben lak-jék piszkos, ronda házban tizedmagával egy szűk lakásban: okvetlen megsínyli, egészségtelen, beteg lesz. Pedig csak józan ész, egy kis értelmes jóakarattal kellene hozzá és mindenki kellemes otthont teremthetne magának. Mi a teendője e téren az iskolának?

Az, hogy tanítsa meg az ifjúságot arra, hogy az élet legfőbb feltétele a jó levegő. A lakásnak tehát, melyben oly sokat tartózkodunk, a jó levegőnek bővíteni kell lennie. Legyen a lakás tiszta, tágas, száraz, jó szellőztethető s a környezete is barátságos legyen, hogy a család tagjai kellemesen érezzék magukat otthonukban és ne cseréljék azt fel a kocsma bűzös levegőjével.

Hogy az iskola előmozdítsa a nemzeti jólétet szükséges, hogy megtanítsa az ifjúságot a helyes számításra, az okos beosztásra is.

Üzleti szellem. Ez a mai kor jelszava. A magyar ember nem elég fogékony e nagy világszűz «üzleti szellem» iránt és ennek kárát valljuk. Az üzleti szellem a magyar ember fülében oly különösen hangzik.

Nem esoda, a magyar mióta a Duna, Tisza tereit lakja, mindig másra bízta a számolást. Megszerezte a hont, fenntartotta vitéz karjával, de az ország egyik legfőbb dolgát, a kereskedést, az üzletek vezetését idegenekre hagyta. Csak most vesszük észre, hogy az sehogy sem volt így jól. Következőleg az iskolának meg kell kedveltetnie az ifjúsággal a számokat. Hassa át egész lényüket a számolás szelleme, akkor azután nem csak pénzüket tartja majdan számon, hanem az a szellem megtanítja őket, mindenben számolva, azaz okosan tenni s az idővel jól gazdálkodni, mi szintén igen fontos, hisz az angol közmondás az idő becsét így jellemzi: Az idő pénz. Szeresse meg a gyermek a számokat. A számok nem csalnak. Szám, szám mellett mutatja az igazságot. Ki jól tud számolni, jól tud élni.

Bohon János.

(Folytatjuk.)

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Kimutatás azon könyvekről, melyek 1905. szept. 1-től a mai napig megbirálás céljából az Orsz. Kath. Tankönyvbíráló Bizottsághoz beküldettek ugyan, de a nevezett bizottság a róm. kath. iskoláink részére nem

tartotta elfogadhatóknak, ennélfogva *nem is engedélyezte.*

- Losonezy László «Természetrész». El. isk. VII. kiad.
 Csizmadia Aladár «ABC- és olvasókönyv». Róm. kath. falusi isk. I—II. o.
 — — «Olvasó- és Tankönyv». Róm. kath. falusi isk. III—IV. o.
 — — «Olvasó- és Tankönyv». Róm. kath. falusi isk. V—VI. o.
 — — «Olvasókönyv». Róm. kath. ism. isk.
 Brunovszky Rezső «Képes magyar olvasókönyv». Végveszajkú el. isk. II. és III. o. (Két kötet.)
 Dénes K.-dr. Paeséri K. «Magyarország története». I. kiad. 1908. El. isk.
 Faludi (Fuchs) János «Számvetési gyakorlókönyv». El. isk. II—III—IV. o. (3 kötet.) V. kiad. 1905.
 Mayer Miksa «Rövid alkotmánytan». El. isk. XXX. kiad. 1906.
 Kováts István «Természet után». Az el. isk. rajztanítás oktató menete.
 Alpáry Lajos (Kuttner) «Földrajz». El. isk. XXXVII. kiad. 1906.

A bírálatok alapján teljes átdolgozást kívánt s így az engedélyezést *nem adta meg:*

- Dr. Paeséri K.-Dénes K. «Földrajz». El. isk. 1907. I—II. rész. (2 kötet.)
 — — «Magyarország története». El. isk. 1907.
 Deutsch Kálmán «Szülőmégénk földrajza». El. isk. II. kiad.
 Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnöksége.

IRODALOM.

Örvendetes eredmény. Erkölcsei irányú vállalkozásoknál nem mindennapi, sőt nagyon is ritka jelenség az, hogy mindjárt az első években gyökeret verjen a nép legszélesebb rétegeiben. Ily kivételes eredményt ért el a *Szent-István-Társulat* 4 év előtt szervezett népszerű intézményével: a *pártoló tagsággal*, úgyannyira, hogy tagjainak száma — mint értesülünk — **immár közel jár a 16 ezerhez.** Hazai viszonyaink között bizony rendkívül örvendetesnek mondható ez az eredmény, mely elsősorban annak a körülménynek tudható be, hogy a Társulat *csékely tagdíjért sokszorosan többet ér* ellenértéket ad. A 2 korona tagdíjért ugyanis a folyó évre a következő illetményeket adja: *260 oldalra terjedő*, nagy alakú, tömértelen képpel díszített, élvezetes és praktikus naptárát, melynek *bolti ára 80 fillér*; «Három század a katakombákban» című, szintén dusan illusztrált és ugyancsak *260 oldalra terjedő*, remek szépirodalmi művet, mely mindvégig lebilincseli és meghatja az olvasót; ennek *bolti ára 1 korona 60 fillér*; a harmadik könyv *85 oldalon át* ismerteti meg velünk szóval és képekben hazánk vadon termő gyógynövényeit, tanácsokat ad ezek gyűjtésére, szárítására és értékesítésére; *bolti ára 1 korona*; míg a negyedik könyvben: az Új Kis Tükörben *88 oldalon* 14 gyakorlati érzékkel megírt, jóízű humorral fűszerezett előadást kapunk a természettan köréből; ez a könyv mintája a népies előadásoknak és ily célra kitűnő vezérfonalul használható; *ára 60 fillér.* Tehát *2 korona tagdíjért 4 korona bolti árú* könyveket. Mindebből kiviláglik, hogy ez nem

üzleti vállalkozás, hanem népművelési misszió s ez magyarázza rohamos terjedését is. Mint értesülünk, a folyó évre még nem zártak le a tagfővételt s ezért szives figyelmükbe ajánljuk t. olvasóinknak, hogy a még hátralevő rövid időt fölhasználva, lépjenek be ők is tagul s egyszersmind toborozzanak mennél több tagot, mert a kitűzött idő lejártával a fenti könyvek csakis bolti áron lesznek kaphatók. Jelentkezni a 2 korona tagdíj beküldésével egyidejűleg lehet a Szent-István-Társulatnál (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.), honnan a busás tagilletményt azonnal megküldik.

VEGYESEK.

A bibornok-hercegprimás ő Eminenciája a «Segélyalaphoz». Ő Eminenciájának 76-ik születésnapja alkalmából dr. *Walter Gyula* p. prelátus, az orsz. kath. Tanítói Segélyalap elnöke, a tagok nevében üdvözlésváltat tolmácsolta. Az üdvözlésre ő Eminenciája a következő kegyes szavakkal válaszolt: «916/1908. A szeretetteljes figyelemnek és ragaszkodásnak azon őszinte megnyilatkozásáért, amellyel az orsz. kath. Tanítói Segélyalap tagjainak nevében születésnapon alkalmából megtisztelni szives volt, mélyen átértett hálás köszönetemet nyilvánítom. Viszonzásul hően kívánom, hogy a Segélyalap a népoktatás ügyének munkásai javára, Méltóságod böles vezetése és az összes tagoknak állhatatos buzgósága mellett minél hasznosabb szolgálatokat tessen. Őszinte nagyrabecsüléssel maradok Budapesten, 1908. február 14. *Kolos*, bibornok-érsek».

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület ügyvezető igazgatósága f. hó 17-én ülést tartott dr. *Giessen Sándor* apát-kanonok elnökelete alatt. Az igazgatósági ülésen jelen voltak dr. *Mihályfi Ákos*, dr. *Dudek János* igazgatósági tagok, *Ember Károly* lovag ügyvezető igazgató, *Gerely József* titkár, *Groszman József* ellenőr. Az ügyvezető igazgató jelentést tett az egységes tűzbiztosítás ügyének mai állásáról. A gyűlésen általános véleményül nyilvánult, hogy az egységes biztosítás eszméjének megvalósítására az Egyesület külön irodát szervez egyik hazai biztosító-intézet közreműködésével. Ennek az irodának lesz azután a feladata az egyházi és iskolai javak biztosítását az Iskolaegyesület céljaira foganatosítani. Az ügyvezető igazgatóság f. hó 24-én dönt a különböző ajánlatok fölött és ekkor határozza el, hogy melyik hazai biztosító-intézettel óhajtja a tűzbiztosítási irodát szervezni.

Halálozás: *Mazurek Pál*, székesfővárosi ipariskolai igazgató f. hó 15-én váratlanul elhunyt. Korán sirba költözött kártársunk igen buzgó és lelkes magyar tanító volt: mint a színérváraljai róm. kath. népiskola tanítóját ezelőtt 15 évvel hívta meg a fővárosi népiskolai tanítónak. Elhunytát özvegye és öt kiskorú árva gyászolják. Az ő. v. f. n.!

Tanítóból tanfelügyelő. A király ő Felsege *Tomcsányi János* központi szolgálatra berendelt igazgatótanítónak a tanfelügyelői címet és jeleget adományozta. *Tomcsányi* mint kath. tanító kezdte pályáját. Törekvő munkás tagja volt mindenkori a népoktatásügynek. Az irodalomban is tevékeny munkásságot fejt ki. Őszinte örömmel üdvözlöljük a legfelsőbb helyről ért kitüntetésé alkalmából.

Az egri főegyházmege iskolái. Az egri érseki főegyházmege róm. kath. népiskoláinak évkönyve megjelent az 1908. évre, melynek adatai alapján a nagyterjedésű egyházmege területén működő róm. kath. népiskolákról a következő statisztikai adatokat közöljük: Az egri főegyházmege területén a tantermek összes száma 804, a múlt évben 794 volt: a tanítók

létszáma 835, a múlt évben 815; a mindennapi iskolába járó tankötelesek száma 68.871, az előző évben 67.642, az ismétlő iskolába járók száma 21.041, a múlt évben 20.320. Ezek a számadatok az egyházmege négy főesperesi kerülete között a következőleg oszlanak meg: I. Az egri székesegyházi főesperességben van 257 tanterem (a múlt évben 252), melyekben 289 tanító működik (tavaly 268) és 20.241 mindennapi (múlt évben 19.746) és 6038 ismétlő tanköteles (tavaly 5888) nyert oktatást. — II. A hevesi főesperességben van: 227 tanterem (a múlt évben 226), melyekben 231 tanító működik (tavaly 229) és 21.127 mindennapi (múlt évben 19381) és 8360 ismétlő tanköteles (tavaly 7016) nyert oktatást. — III. A patai főesperességben van 197 tanterem (a múlt évben 195), melyekben 195 tanító működik (tavaly 202) és 17.966 mindennapi (a múlt évben 17.859) és 4130 ismétlő tanköteles (tavaly 5040) nyert oktatást. — IV. A szabolcsi főesperességben van: 123 tanterem (a múlt évben 121), melyekben 121 tanító működik (tavaly 116) és 9537 mindennapi (múlt évben 9656) és 2513 ismétlő tanköteles (tavaly 2376) nyert oktatást. Kath. népoktatásügyünknek nagy hasznára szolgálna, ha az egri egyházmege példájára minden egyházmege kiadna a kath. népiskolák állapotáról ily hivatalos évkönyvet. Ez idő szerint az állam által kiadott statisztikai adatokra vagyunk utalva, hogyha valamely ügyben ily adatokkal való érvelésekre vagyunk utalva.

Segédkezni tartozik *Barabás György* sárvári igazgató-tanítónak, mint a szombathelyi-egyházmegei róm. kath. néptanító-egyesület elnökének a megyés püspök úr ő méltóságához a kántortanítók ügyében benyújtott emlékiratára vonatkozólag, melyet lapunk egyik f. évi számában közöltünk, egri laptársunk, a *Népiskolai Tanúgy* figyelemreméltó észrevételeket közöl. E közleményből — a kérdés tisztázása érdekében — adjuk a következőket: «Fölterjesztésében *Barabás György* ragaszkodik ahhoz az elvhez, hogy mivel «a kántorság nincs osztályokra osztva, a katolikus népiskoláknál alkalmazott osztálytanítók is kötelesek legyenek a kántorságban segédkezni.» De hiszen, kedves *Barabás* bátyánk, ha a kántorság nincs osztályokra osztva, akkor mi köze hozzá épen az osztálytanítóknak? Hiszen ez az okoskodás éppen az ellenkezőjére vezet annak, amit az emlékirat itt kifejtteni akar. Miért legyen az önálló osztályvezetésre megválasztott tanító köteles — minden föltétel megállapítása nélkül — ott segédkezni, ahol a teljes jog és ezzel együtt a teljes kötelesség más tisztviselőt illet? És miért legyen köteles három, négy, esetleg több más célra alkalmazott tisztviselő olyan munkát végezni, amelyet a kántortanítói állás betöltésénél ennek a betöltője törvényesen is magára vállalt? Azután van-e még olyan állás más is a közelet valamelyik terén, ahol a javadalmas azt kívánja, hogy az órára rótt kötelességet, vagy ennek egy részét mások végezzék — díjtalanul? Ez az egész rendszer inkább a hatalom, mint a jog alapján nyugszik és több kedvezményt nyújt az illető kántor-tanítóknak, mint tisztességet és tekintélyt a tanítói kar összességének. Nem lehet védeni annak az igazságnak hangoztatásával sem, hogy minden katolikus tanító az egyházi kántori tennivalókban úgy az ügy, mint a saját érdekében jártasságot szerezzen, mert más a szükséges gyakorlat és ismét más a kényszerű segédkezés. Ha az osztálytanítót rá lehet kényszeríteni, hogy a kántor munkáját végezze, míg a kántor gazdasága és más ügyei után jár, akkor ugyanennek az elvnek alapján azt lehetne követelni a kántortól, hogy az osztálytanítók kötelességét is végezze. A kántoriakban való segédkezést kötelezően csak a kántortanító mellett szervezett segédkantori állással lehet egybekötni, mert ennek betöltője a kántornak helyettese. De ahol ilyen állás nincs, ott magának a kántornak kötelessége elvégezni mindazt, aminek teljesítését az állás elfogadásával magára vállalta. Ez ellen lehet panaszkodni, mert mindenkinek jogában áll kötelességeinek súlyát terhesnek találni, de szabadulni a vállalt kötelezettségek alól úgy, hogy azokat másokra

kerítjük — jogtalanság. Ezt a jogtalanságot védi Barabas kartársunk, egyébként teljesen jogos alapú fölterjesztésében, és ez az egyetlen részlet az emlékiratban, amelyet a katolikus tanítószög nagy, sokkal nagyobb része, mint az emlékirat írója gondolna, nem helyeselhet. A figyelmenremlő közlemény írója *Révó Lajos*, a lap szerkesztője.

Szerkesztői üzenetek.

H. A. Ügyet készséggel támogatjuk illetékes helyen. **F. G.** Engedélyezés céljából küldje be az Országos Kath. Tanügyi Tanács iradába. Egy-egy füzetből 3—3 példány mellékelendő. Bírálati díj 60 korona. **Róm. kath. tanítótestület.** Az elintézet szorgalmazni fogjuk. — **P. Gy.** Levélben feleltünk. — **Sz. L.** Forduljon a hivatali felvilágosításokért a Kath. Egyesületek Orsz. Szövetségéhez Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. — **P. S.** A kért könyveket a magyar kir. állományonadókra is, kath. iskolák használatára a kért könyvek nincsenek engedélyezve. — **Sch. A.** Ha az előterjesztést megtették, akkor az utalványozás már mult év augusztus havában kiadott. Forduljon felvilágosításért az egyházmegyei főtanfelügyelőséghez. — **N. F.** Beérkezett. — **K. I.** Levele elkészült. — **W. L.** Az iskolások útján kérvényt intéz az egyházmegye főpásztorához. — **R. J.** Az illető tanítót újabb alkalmaztatása nem menti túl a díjfelvételben előírt kötelezettségek teljesítését. — **K. Gy.** A megüresedett tanítói állások nyilvános pályázat útján töltendők be. — **V. K.** Levele nagy örömmel olvastuk. Igen támogatni fogjuk. **Többeknek.** A segélyt kérő folyamodás mellékelni kéremmentesek. A működési bizonyítványra 1 K bélyeg ragasztandó.

Felölös szerkesztő: Ember Károly.

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett, minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A modertárnai (Bars m.) róm. kath. iskolaszék 200 kor. fizetés mellett f. évi március—április—május hónapokra segédtanítót keres. 75 1—1

Egri érseki megye.

Jakóhalma róm. kath. iskolaszéke a IV—VI. osztályú tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése 680 kor. törzs, 120 kor. lakbér. Az 1907. XXVII. t. c. szerinti fizetésrendezés államségélyből folyamatban van. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok ft. *Bárdos Pál* iskolaszéki elnök címére küldendők. 71 1—1

Kassai egyházmegye.

A hernádpetrii róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Kézpénz és terményekből 800 kor. a jövedelme. Az 1000 koronáig való kiegészítés kérelmeze lesz. A választás március 2-án délelőtt 11 óra-kor lesz a lakáslakban. Személyes megjelenés nem szükséges. A kérvények március 1-ig bezárólag ft. *Ignáz János* esperes plébános úrnak Buzitára küldendők. (U. p. Hernád-Veese, Abauj m.) *Szekesik Károly* plébános. 69 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A puhoi (Trencsén m.) róm. kath. népiskolában második tanítói állásra f. évi március 5-ére pályázat hirdetik. Kötelessége III—VI. oszt. vegyesen vezetni és megkivántatik. Fogy 16 nyelvet is bírjon. Fizetése: 800 kor., 100 kor. lakpénz és 40 kor. fűtésre. *Dermisek Pál* iskolaszéki elnök. 73 1—1

Pécsi egyházmegye.

Az udvari róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: 1. kétszobás, kényelmes lakás a szükséges mellékepekkel és 1 1/2 holdnyi belsőséggel, 2. 2/4 urbéri telek, 16 réttel és 6 hold legelő-illetéki szántófölddel. A telek a mult évben bérletbe volt adva és azért nincsen most 600 fillér. 3. Minden pártól (90—95) 2% rozs és 30 fillér. 4. Az alsópéti uradalomtól 20 kor. 5. Földmunkaváltság 80 kor. 6. Minden iskolástól (55—60) 96 fillér. a bikádiaktól (10—15) 4 kor. 7. Két 61 hasabfa. 8. Minden szőlőbirtokostól egy pint bor vagy 40 fillér. 9. Stóla 40—50 kor. Megjegyzem, hogy 1893-ban, a bizottság által fölvet hivatalos jegyzőkönyv szerint az állás jövedelme, a lakás és belsőségeken kívül 1391 korona 16 fillérben állapított meg. A fölserelt kérvények március 9-ig Mislára az esperesi hivatalhoz küldendők. (Posta helyben, Tolna megye.) *Fülöpp György* esperes-plébános. 70 1—1

Szepesi püspöki megye.

Szepestapolca (Péprád mellett) nagyközség róm. kath. iskolájánál állami kinevezés folytán megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom: 1000 kor. havi előleges részletében, 200 kor. mellékjövetelem és tisztes lakás. Kötelessége III—VI. osztályok tanítása, kántorságban segédkezés. Tanítói, kántori oklevéllel, működési, illetékes plébániai hivatali erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények március 1-ig a szepestapolcai róm. kath. iskolaszékhez intezendők. 67 1—1

Váci egyházmegye.

Erdőtarscai (Nógrád m.) kath. kántortanítói állás betegség folytán történt lemondással megüresedett. Pályázat hirdetik február hó 29-ére, mely napon Erdőtarscán fog a próbaéneklés megtartani. Jövedelem: lakás, 5 kh, 250 □ szántóföld, 100 pár után 1 véka rozs, 20 fillér. Földmunkaváltság 86 kor. Minden tanítóval 80 fillér. Más vallásúak után 1 kor. 60 fillér. Vallásalapból 8 kor. Alapított misék után 5 kor. Iskola-fűtésre 48 kor. Államségély 432 kor. és stóla. Kérvények a kálói plébániahivatalra küldendők. 68 1—1

Sorozás miatt bármely tanítói állást, bármely feltételek mellett azonnal elfoglalok. Okleveles tanító. Rakospalota, Községháza. 72 1—1

Eladó

5000 darab 5—10 éves, 150—250 cm. magasságú puhabéjú diófa. Darabja 1—2 koronáig. Csomagolás és vasútra szállítás ingyen. 5 darabnál kevesebb nem szállítható.

EGLY BÉLA

tanító, Buzita (Abauj-Torna-megye)

74—1

ELFOGYÓFÉLBEN

van az oly nagy keresletnek örvendő b. e. **Csima István** főkantor által összeállított, az egész országban ismeretes 253 válogatott szép orgonakiséretű gyázmise-énektár. **Míg az új kiadás megjelenik, az eredeti 8 korona ár helyett 5 koronáért** kapható a szerző özvegyénél Kiskunfélegyházán. Az új kiadás ára ismét 8 kor. lesz.

64 2-5

Államsegély - kérvény és mellékletei.

Utmutató a fizetés kiegészítési és korpótlék államsegély kérvényezéséhez, kérvénymintákkal és mellékleti űrlapokkal 2 korona

Tananyagbeosztási nyomtatvány

az évi tannemzetnek a róm. kath. vagy bármelyik Tanterv alapján tantárgyak és osztályok vagy osztályok és tantárgyak szerint külön lapokon

Részletes Tanterv-nyomtatvány

az együttes osztályok tananyagának ugyanazon lapon való feldolgozására szolgáló füzetekben a 6. vagy 8. együttes oszt. számára 2 K. 4. oszt. 1-80 K. 3. oszt. 1-60 K. 2. oszt. 1-40 K. 1. oszt. sz. 1 K előleges beküldése mellett megrendelhető.

Gyerkcs Mihály igazg.-tanitónál Székelyudvarhely

712

Államsegély kérvényezéséhez nélkülözhetetlen!!
Ötödik, tökéletesített kiadás. Magyar-
arázó füzet 1 K., a 16 nyomt. szintén 1 K. (Csak
egyszerűen kitölteni s mellékelni kell.) Kapható: *Len-
gyel Béla* kántortanitónál, Farkasasó (Szatmár megye).

23 5-10

Szőlőoltványok:

hiányok pótlására 2 éves dús gyökérrel, zöldoltással ke-
szítve ezre 100 frt. Telepítésre gyökeres szőlőoltvány ezre
80 frt. Telepítésre sima zöldoltvány ezre 40 forint.

Fásoltványok:

Gyönyörű példányok, fajtisztan ezre 100 frt. Szépséghibával,
eredési biztosítással ezre 45 frt. Mind Riparia Portalisra
oltva a következő fajokban: **Fehér borfajok:** Olasz Riz-
ling, fehér és piros Szilankamenka, Furmint, Sarfehér, Mézes-
fehér, Ezerjó, Erdei, Bakator, Kovidinka, Mirkovácsi, Mus-
kotályok, Hárslevelű, Saavi non, Banáti Rizling. **Vörös bor-
fajok:** Nagy burgundi, Oporto, Nemes Kadarka, Aramoa.
Csemegefajok: Fehér és piros Chasselas, Passatutti, Tokaji
Chasselas, Ezretéves, Muskotályok stb. Sima Rip. Port.
I. oszt. 10 frt, sima Rip. Port II. oszt. 5 frt, gyökeres Rip.
Port. I. oszt. 16 frt, gyökeres Rip. Port. II. oszt. 10 frt, gyö-
keres 2 éves gyökerű 18 frt. **Hazai nemes vesszők** sima
10 K, gyökeres 30 K a fenti fajokból. Oltványaimért teljes
felelősséget vállalok s ha a vevő azzal nem volna meg-
elégedve, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. Tavasz
szállításra is elfogadok már most előjegyzést. Előlegül az ár
negyedrészt kérem beküldeni. **Hegyi bor:** Siller, fehér
50 korona, vörös 60 korona.

SZÉKELY I. JÓZSEF

Gyöngyös, Szent-Urbán-Templom.

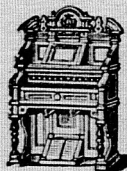
698 11-20

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ és TSA

Budapest. X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)



Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szer-
int és minden nagyságban pontos or-
gona-méretekkal templomok, szeminaryu-
mok részére és mint gyakorló orgonák.
Bérmertes szállítás az utolsó vasuti állomásig.
Tanerőknek s lelkészeknek különös
számlakengedmény. Árjegyzék ingyen
és bérmentve. Részletfizetés engedé-
lyezve. 796

Csak kollegák kaphatják kedvezményes árban

a következő nagyhatalú egyházi zeneműveket, amelyek ki-
válóan alkalmasak kántorválasztási próbáknak.
lésen, ünnepélyes miséken és egyházas jellegű koncerteken:

Miatyánk-Édvözlég	K 1.-
Hazánk-Mária-dalok. I. füz. 2.- K, II. füzete	" 2.-
Mária-dalok. I. füzete	" 1.-
Asszonyunk szűz Mária. Mária-dalok. II. füzete	" 1.-
Hazánk Nagymasszonya. Mária-dalok. III. füzete	" 2.-
Köszöntsük Máriát. Mária-dalok. IV. füzete	" 1.-
Ave Maria. Mária-dalok. V. füzete	" 2.-
Immaculata. Mária-dalok. VI. füzete	" 1.-
Magyar Dallamos Ünnepi Praeludiumok az összes hangnemekből, füzetekkel	4.-
Dudajáték. (C dur)	" 60

Megrendelhetők, — a pénz előzetes beküldése mellett bérmentve
a szerző kollégák címen: **KONTOR ELEK, BUDAPEST,
VII., Thököly-ut 42. sz. II. em. 6. ajtó.** — Kisebb
összeg helyegben is küldhető. 472

Elismert csak elsőrangú műremekek a valódi
ZIMMERMANN-féle

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra.

Tanároknak részletfizetésre megegyezés szerint.

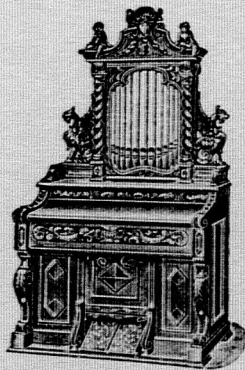
Nagyon ajánlatos külön-
legesen:

ZIMMERMANN-féle
iskolaharmoniumok
170, 190 és 220 K.

Képvisező Ausztria-Magyar-
ország részére:

HÖRL NÁNDOR
POZSONY.
Ventur-utca 24.

Képes árjegyzék ingyen.



Ujdonság! 456 Ujdonság!

Pianino „Continental“

teljes zongorahanggal: elegáns elsőrendű

Salon-Pianinot 560 koronáért

Csak a fenti cégnél kapható. Prospektus ingyen.

